

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod

Če pošti prejemanj velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemanj velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Koristnine prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 39.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 5 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 275.

V Ljubljani, v soboto 29. novembra 1890.

Letnik XVIII.

● omejitvi prisilnega legalizovanja.

„Wir bleiben nun einmal die dummen Bauern, die nicht einmal den Namen schreiben können, die nicht einmal zwei gesunde ehrliche Augen haben, um das zu bestätigen, was sie sehen, nämlich, dass der Hans wirklich der Hans und der Michel wirklich der Michel ist und kein anderer, wir müssen die Notare als Vormünder haben.“

Poslanec Bienert v 348. seji X. zasedanja državnega zbora dne 14. majnika 1889.

S temi ironičnimi besedami končal je poslanec Bienert v državnem zboru svoj govor, v katerem je zagovarjal načrt zakona o omejitvi prisilne legalizacije. In v istini je s temi besedami drastično označil bistvo vprašanja, katero pa nasprotniki omejitve, prijatelji prisilne legalizacije, namenoma prezirajo, dobro vedo, da se prisilna legalizacija, v kolikor se mora ta legalizacija vršiti izključno po notarjih ali sodiščih, sploh dobro zagovarjati ne dá. Radi tega se ne spuščajo v razmotrivanje bistva legalizacije, marveč se ga ogibljejo, kakor mačka vroče kaše, ter le razmotrivajo in poudarjajo različne okoliščine, ki so bajé v dotiki z legalizacijo.

Bistvo legalizacije, kakor je sedaj vrejena, je, da mora notar ali sodišče potrditi istnost one osebe, ki podpiše tako listino, na podlagi katere se more izvršiti zemljejnizi vpis.

Vprašanje je jako jednostavno: Ali je res potrebno, da mora ravno notar ali sodišče potrditi istnost stranke, ali se more to potrdilo, jednake vrednosti, doseči bolj praktično na drug način?

Vprašanje suče se tedaj okoli dokaza pristnosti listine. Potrdilo notarja ali sodišča naj do-

kazuje, da je listino zares tista osoba podpisala, koje podpis je na listini videti.

Ali sta zares le notar in sodišče sposobna potrditi pristnost listine?

Ali ni moči najti družih, bolj praktičnih in cenejših kavitel za pristnost listin, nego je prisilna legalizacija?

Boj zoper prisilno legalizacijo je tako star, kakor prisilna legalizacija sama. Takoj po 1871. letu, ko se je uvela, pričel se je boj zoper njo, in v prvi vrsti bile so kmetske občine, ki so vedno in vedno protestovale zoper to breme, ki podražuje prav po nepotrebnem realni kredit, in v obče nalaga kmetskemu stanu težko breme. Komunikacijska sredstva so na kmetih pogostoma slaba, — sedež notarja ali sodišča obilokrat po tri, štiri, pet ur oddaljen. In ubogi kmet mora, morebiti radi izbriša vknjiženih 5 gld. v hudi zimi do kolenih v snegu, kakih pet ur daleč gaziti! Pet ur tja, pet ur nazaj, je deset ur, par ur treba je počitka, — zgubljen je tedaj celi dan, in to radi izbriša petih goldinarjev!

Ali je tako, rekli bi mučenje kmeta, zares potrebno?

Naše mnenje je, da je to vsaj takrat nepotrebno, kadar se gre le za majhno vrednost.

Tega mnenja bila je tudi ogromna večina državnega zbora, in karakteristično je, da se je tam našel le jeden poslanec, ki je brezpogojno zagovarjal prisilno legalizacijo, in ta je bil — notar dr. Kraus. Pri tem omenjamo, da so v legalizacijskem odseku državnozbornem, ki se je bavil s to zadevo in naposled predlagal omejitev prisilne legalizacije, sedeli štiri notarji. Notarski stan imel je tedaj zadosti priložnosti, v državnem zboru zastopati svoje stališče, in da s svojimi nazori tam ni prodril, kjer sedé najnadarjenejši praktični in teoretični juristi, je gotovo pomenljivo.

Toda nazaj k stvari! Kakor smo že rekli, vsaj v malostnih zadevah je prisilna legalizacija nepotrebno breme. Kajti pristnost listine ugotovi se lahko na drug način, — bodisi, da se, kakor določa zakon z dne 5. junija 1890, št. 109 drž. zak., namestuje legalizacija s potrdilom dveh verodostojnih prič, ali pa da se, kar se je tudi od strani nekega poslanca sprožilo v državnem zboru, legalizacija izroči županstvu.

Ostanimo pri prvi eventualiteti, ker se je iste poprijel državni zakon. Če bi kmet, ki ima podpisati kako listino, pristnost svojega podpisa potrditi dal od dveh verodostojnih mož svojega okraja, bilo bi to popolnoma zadostno jamstvo za pristnost listine. Takih verodostojnih mož našel bi kmetovalec lahko mnogo v najbližji bližini. Obrnil bi se lahko do župana, do župnika, do kapelana, do sodnega sluga, kadar pride dostavljati v dotični kraj, do poštarja, do učitelja, sploh do kakega inteligentnega človeka, kateri se dandanes, hvala Bogu, najde v vsakem kraju. Če tedaj dva taka moža potrdita, da je dotični, kojega osobno poznata, listino pred njima lastnoročno podpisal ali podkrižal, bila bi s tem pristnost listine zoper vse ugovore ugotovljena. In ne le to! Pristnost bila bi še bolj ugotovljena, nego po notarski legalizaciji. Kajti domače priče poznajo stranko od mladih nog in je tedaj njih pričanje popolnoma zanesljiv dokaz za istnost stranke, — notar pa pogostoma stranke ne pozná, katere podpis naj legalizuje; v slednjem slučaju zahteva od stranke, naj privede seboj dve priči istnosti. Stranka je v mestu neznana, ne vé za nobeno pričo, ki bi mogla potrditi nje istnost. Obrne se morebiti do kramarja, pri katerem je morebiti tisti dan kaj kupila; temu toži svoj položaj in mu pové še le svoje ime. Kramar se ga usmili, pokliče kakega svojih znancev, in ta dva skupaj spričujeta potem pri notarji istnost človeka, kojega sta danes prvič videla!

Kak dokaz pristnosti je to? Kako lahko se take

LISTEK.

Nedeljske misli.

VII.

Gospod vrednik, davnej sem že pričakoval, da me imenujete „tandem aliquando“ svojim častnim nedeljskim nadkritikom, a ta up je šel za drugimi po vodi, kajti mesto da bi bil avanzoval jaz na časnikarski grčavi lestvici, povišali ste se Vi sami na mesto časnikarskega pravdnika in ste ostrigli, kar meni nič sebi nič, moje zadnje misli do polti, da ni ostalo družega, kakor nekoliko pogrebščine brez mrtveca.

In kaj sem zagrešil jaz v svoji sitni ponižnosti?

Prav ničesar, seveda, po moji sitni glavi.

Da, bil sem, seveda, samo v nedeljo nekoliko preučen ali pa prepoetiški; kajti baval sem se s Kantovo filozofijo, katere se branimo Slovenci sem in tja na vse kriplje. Gospod vrednik, in vendar mi je še vedno povšeči, akoravno ste me oskubili za osem dnij, isti Kantov stavek, ki pravi:

„Um die hohen Männer ist es, wie um die Leuchttürme, überall viel Wind.“

Precej zasluge bi imel isti slovničar, ki bi pošteno poslovenil vsega Kanta na naš jezik, ali pa

vsaj poslednji stavek, ki je konfiskoval samo nekaj mojih nedeljskih mislij, akoravno si ne upamo trditi, da imamo Slovenci premnogo „svetilnikov“ in premalo „vetrovja“.

Zadnji čas je bilo torej, da se je oglašil dr. Koch v Berlinu s svojim skrivnim eliksirjem proti vsemu, kar diši po jetiki. Da tudi Slovenci nismo brez jetike, označuje g. Hribarjev predlog v dežel-nem zboru, da naj se pošlje nemudoma zdravnik v Berlin preiskovat iste nesrečne bacile, ki decimujejo človeški rod. Radovedni smo, kateri Slovenec ponese v Berlin slovenske bacile na ogled; ko bi imel Sviftijanec besedo v deželnem zboru, predlagal bi istega našega moža najbolj zmožnega za takov posel, ki je pokazal najbolj odločno svojo simpatijo za nemške zdravnike na Slovenskem in o katerem se sodi, da je zbolel na narodnih bacilih.

„Clamor tuus sicut ensis durus“, grozite mi že brez dvoma g. vrednik, a pomislite, „quintam custodiet custodes“, ako jih zapusté celó nedeljski čuvaji naše javne narodnostne morále, in odpustite!

Naša sedanja doba mora imeti posled v istini nekaj epidemije v sebi, ker se sučejo vsa dnevna vprašanja le o zdravnikih in zdravilih proti svetovnim boleznim, ki bodo prehajala v bodoče od bolnikov na zdravnika.

Najprvo smo počastili namreč Slovenci nem-

škega zdravnika s slovensko službo, potem smo zapisali v zlato zgodovinsko knjigo njegove zaščitnike, in takoj pozneje se je oglašil dr. Koch v Berlinu s svojimi bacilami, ki vladajo začasno ves jetičen svet in za njim se ponavljajo naše domače debate za slovensko čast bodočih naših krasotic, vse to dokazuje jasno, da živimo v nenavadno epidemijski dobi, ki se ne ponavlja vsak vek.

Da se godé take znamenitosti baš sedaj, ima baje nekaj zaslug tudi mesec november, kateri imenujejo celó Angleži, ki umejo, kaj je veselje na svetu, najbolj neumen in dolgočasen mesec vsega dolgega leta.

Zaradi tega je naravno, da se bavimo tudi Slovenci baš v novembru najboljše in najraje z domačo politiko in z ostalimi sentimentalnimi stvarmi.

Konec novembra ocenjamo tudi navadno zasluge iz za kulis deželnega zbora in ob jednom pošiljamo svoje prvake v prvem železniškem razredu v Beč, kjer se pričinja z njihovim prihodom baš prijetna zimska sezona.

In da takov sloves močno upliva na naše upapolne živce, je naravno, akoravno so baje baš tedaj naši gg. poslanci najbolj prijazni in zgovorni v vsem dolgem letu.

Tudi letos se bodo vršili konec novembra navadni tragiški slovesi „s praznimi rokami“, in sicer

razmere zlorabijo v slabe namene! Kako zanesljivo je temu nasproti pričanje domačih, verodostojnih mož, kakor župnika, župana, učitelja itd., ki podpisatelja listine sigurno poznajo in le pod tem pogojem potrdijo njega istinitost, mej tem ko notarja čisto nič ne briga, li poznate priči istega, kojega podpis je legalizirati, marveč mu zadostuje, da on — notar — priči pozna. Po novem zakonu zatorej ne bi trpela varnost pravnega prometa, marveč ta varnost bi le pridobila.

Namen legalizovanja bil bi tedaj po novem zakonu bolje dosežen, nego po sedajni legalizaciji, in to dobro vedó nje prijatelji, radi tega se pa tudi, kakor smo že poudarjali, previdno varujejo, spuščati se v razmotrivanje pravega bistva legalizacije. Bojé se stvari do jedra, radi tega pa razmotrivajo vsa druga dotikajoča vprašanja, le bistva samega ne.

Pravijo n. pr., kmetje ne bodo znali listin delati.

Mi pa odgovarjamo, če jih bodo znali delati, jih bodo delali, če jih pa ne bodo znali delati, jih pa ne bodo delali, ravno tako, kakor krojač ne dela črevljev in črevljar ne hlače, ker eden drugega ne zna. Če pa krojač zna črevlje delati, si jih pa gotovo sam naredi in narobe črevljar hlače. Če tedaj ljudje listin ne bodo znali delati, jih pa bodo dali delati takim, ki jih znajo, namreč notarjem ali advokatom. Kaj pa je potemtakem pridobljeno z odpravo legalizacije? vprašal bode prijatelj legalizacije. Jako mnogo! Kmet bode lahko pismeno naročil pri notarji ali advokatu, da naj mu napravi listino te ali one vsebine, notar ali advokat sestavi bode zaželeno listino in jo poslal po pošti ali pa po sodnem slugi naročitelju, ki jo bode potem doma po predpisih zakona podpisal. Prihranjena je tedaj na vsak način daljna pot.

Sicer pa ni treba misliti, da je naš kmet tako neumen, kakor ga delajo v „Narodni tiskarni“, oziroma, kakor bi si ga tam želeli. Naše kmetstvo prebivalstvo je marveč dokaj inteligentno in dobro spoznava svoje koristi. Kmetstvo ljudstvo dobro ve, da je zmožno lahke listine samo sestavljati. Nočemo reči, da bi bil vsak kmet k temu sposoben. A v vsakem kraju nahaja se vsaj nekaj inteligentnih mož, ki bi v tem oziru svojim sosedom šli na roko. Vzemimo n. pr. župane; ti imajo v uradovanji opravljati mnogo težje posle, nego je sestava navadne izbrisne pobotnice, ali pa enostavne zadolžnice! Vzemimo dalje učitelje, duhovnike itd., kojih je gotovo vsak zmožen napraviti navadno pobotnico ali zadolžnico in če treba, tudi enostavno kupno pismo.

Pomislimi vendar moramo, da bi ljudstvo v istem hipu, ko bi prenehalo siljenje legalizacije, uvidelo svojo gmotno korist, če zna listine samo delati in da bi tedaj vsak skušal temu priučiti se. Navstale bi poljudne knjižice z obrazci zemljeknjižnih listin in zemljeknjižnih prošenj, ljudje segali bi z veseljem po njih in učili bi se sami pomagati si. Na ta način bi tedaj odprava prisilnega legalizovanja koristna bila narodnemu

napredku in praktični narodovi omiki, katera pa seveda ni po godu gospodom iz „Narodne tiskarne“, ki si želé kmeta kolikor mogoče nevednega, da bi šel laglje na njih limanice.

Če bomo ljudstvo gledé pravnih poslov pustili vekomaj pod kuratelo notarjev, potem ljudstvo v praktično-pravni izobražbi, ki je toliko pomenljiva za vsak narod, nikdar napredovalo ne bode.

Ljudstvo naj vidi, da ima kaj od tega, če se kaj nauči, da mu učenje prinaša gmotno korist — potem se bode ljudstvo z veseljem učilo in imeli bomo kmalu še inteligentnejši narod, nego ga imamo sedaj.

Nočemo reči, da se bode priprosti kmet naučil vsako listino delati. Ne, tega ne trdimo. Naše mnenje je le, da bi se kmalu vsak, ki zna pisati in brati, privadil delati enostavne listine, n. pr. navadne pobotnice in zadolžnice. Vsaj s pomočjo obrazcev znal bi to kmalu vsak, ki zna pisati in brati in ki ima le kaj pojma o tem, kaj da je zemljiška knjiga. Ta pojem pa je dandanes popolnoma jasen vsakemu kmetu-posestniku.

Težavneje komplicirane listine pa bi sigurno, če bi tudi prisilne legalizacije ne bilo, hodili delat k notarju ali advokatu. To je samo ob sebi umevno, da se ne bode nihče lotil delati listine, koje ne zna.

Omenjamo naj še nastopno nepriliko, ki je združena s prisilnim legalizovanjem. Čestokrat stranka izroči dolžnika advokatu za izterjanje. Advokat žene realno eksekucijo in slednjič dolžnik plača. Advokat pa sam ne more dati izbrisne pobotnice, ker navadno nima legalizovanega pooblastila, marveč mora citirati stranko k sebi le radi tega, da po advokatu napravljeno pobotnico podpiše. Če bi prisilne legalizacije ne bilo, poslal bi advokat pobotnico svoji stranki v podpis in stranka prihranila bi si pot in legalizacijsko pristojbino, kajti notarji legalizujejo listine tikajoče se pravnih vrednostij do 100 gl., le tedaj brezplačno, če se lista pri njih dela.

Gledé te „brezplačnosti“ bi pa le še omenili, da ni noben notar zavezan brezplačno legalizovati in da je vsakemu notarju prosto, v tem oziru po svoji volji postopati. Vsekako velja kolek 10 kr. Sploh pa prebivalstvu ni vse eno, če je odvisno od milosti notarjev ali pa, če je od stroškov legalizacije po zakonu oproščeno!

Ugovor, da bi ljudje ne znali listin prav kolekovati, je neumestno. Vsak, kdor zna sploh čitati, zamore tudi lestvico kolekov brati, v kateri je natančno določena visokost koleka za vsak slučaj.

Kar se pa tiče vknjižbenine, omeniti moramo, da je do pravne vrednosti 100 gl. sploh nič odrajtovati ni.

Ugovor, skaterim so prijatelji legalizacije proti Pfeiferjevemu predlogu najbolj ropotali in še ropotajo, je strašilo z zakotnimi pisarji. Strah pred zakotnimi pisarji je v tem slučaju popolnoma neutemeljen. Mogoče, da bi se mrtve kak zakotni pisar par grošev zaslužil — tej možnosti nočemo oporekati, ker nismo vsegavečni. A da bi radi delne

odprave legalizacije ljudje hodili vsako listino, ki bi bila legalizacije prosta ali le večino teh listin k zakotnim pisarjem delat, to zamore trditi le oni, ki dejanskih razmer ne pozná, ali pa, ki ravno namenoma hoče strašiti z zakotnimi pisarji. Če bi bila trditev nasprotnikov resnična, morali bi ljudje tudi sedaj večinoma dajati listine, koje niso namenjene za zemljeknjižni vpis, delati zakotnim pisarjem, isto tako malestne in sumarne tožbe itd. In vendar kažejo nam dejanske razmere, da niti 1 % vseh zemljeknjižnih listin in vseh sodnih vlog, kojih ne smejo le advokati delati, ne pride iz rok zakotnih pisarjev. Tedaj bi tudi onih listin, ki bi vsled novega zakona bile oproščene legalizacije, k večjemu 1 % palo v roke zakotnim pisarjem. No, radi tega pa, ker bi morebiti napravo vsake 101. pobotnice ali vsake 101. zadolžnice dobil v roke zakotni pisar, radi tega pač ni bilo treba celega dobrodelnega zakona pokopati. Nemec imenuje to: „Das Kind mit dem Bade ausschütten.“ Sicer pa zakon daje mnogo sredstev na roko zoper zakotno pisarjenje in treba je gospodom zakotnim pisarjem le pazno na prste gledati, pa bode ta nevarnost, ki pa ni tako velika, kakor jo nekateri delajo, hitro zaprečena.

S tem, ménimo, da smo ovrgli glavne ugovore zoper omejitve legalizacije; še enkrat pa ponavljamo, kar smo v prejšnjem članku trdili, da je odklonitev Pfeiferjevega predloga bila udarec zoper koristi našega kmeta, udarec, katerega je zakrivila ona stranka, ki se imenuje odločno-narodna in koji na čelu stojita naša dva „Ivana“, ona „liberalna“ stranka, ki nosi vedno na jeziku blagor narodov, — žalibože le na jeziku!

Gospodje notarji pa naj nikar ne mislijo, daje naše prizadevanje naperjeno zoper njih stan. Stan notarjev je prepotreben in njega zastopniki pri nas na Slovenskem so brez izjeme spoštovanja vredni, katero jim tudi mi kratiti nočemo. Mi tudi gospodom notarjem ne zamerimo, če so se protivili Pfeiferjevemu predlogu in če so privatno dopisovali poslancem, da naj nikar ne glasujejo za ta predlog. Opravičeni so gospodje notarji potegovati se za svoje koristi. Mi pa smo opravičeni in zavezani potegovati se vsikdar po najboljši moči za koristi ljudstva — in tega, mislimo, nam tudi gospodje notarji zamerili ne bodo.

Dokler pa se bode v našem deželnem zastopu bolj oziralo na koristi stanu, ki šteje v naši deželi le kakih trideset členov, nego na koristi kmetkega stanu, jedra in moči dežele in države, toliko časa opravičeni smo do vsklaka:

Gorjé ti, ubogi kmet, gorjé!

r—č.

Kulturni boj na Ogrskem.

Že čez pol leta traja na Ogrskem borba radi vpisavanja v matrike po naredbi ministra prosvete grofa Csakya mej državno oblastjo in katoliškim

(Dalje v prilogi.)

zaradi tega, da ostanemo zvesti politiki „praznih rok“.

In dokler se zopet vidimo, pomirilo in vredilo se bode zopet vse, kar je zdaj razburjenega in zagršenega v nas.

Naši gg. odvetniki in notarji se bodo greli, kakor doslej, na svoji najnovejši zmagi nad svojimi kmetскими volilec in bodo izračunali v zimskih večerih, za koliko petakov bi jih bila skoraj oškodovala tista „nepotrebna postava“, ki je naperjena proti njim in koristi samo kmetstvu, in zaščitniki našega národnega ženstva se bodo zadnjič po nemški zabavali na zimskih veseljah pri nežnem našem ženstvu — mi listkarji — „misera gaudium contri-buens gens“ se bode pa jezila samo za akademiško čast in nedeljsko veselje svojih neznanih prijateljev. Swiftijanec.

Radinje.

Zgodovinska povest Jana Podhajského. — Poslov. V. Z.

(Dalje.)

Gospod Jaroslav ni mogel več zdržati sovražnih napadov: v malo dneh so bili oblegalci na grajskem zidovju. Boček z Ledkova je bil tam prvi, če tudi je drla proti njemu četa bojevnikov, če prav so frčale okrog njegove glave puščice in poleg njega

padali ranjeni in ubiti vojniki. Hotel je vzeti trdnjavo, ni se bal ničesar. Za njim se je oglašil veseli krik njegovih bojevnikov, ki so prodrli za svojim mladim in hrabrim vodnikom v grad. Ali vendar se premaganci še niso podali, če prav so videli, da je sovražnik že v gradu. V samem gradu je nastal hud boj.

Jaroslav s Štenovic je bil pripravljen raji izgubiti življenje, kakor bi dočakal to veliko sramoto, da bi ga mogel premagati njegov tekmeč in se hvaliti s tem. Pomislil je, kako bi se pohvalil pred Eliško: „Premagal, ponižal sem ga!“ in kako bi ga za to plačala Eliška z ljubeznjivim nasmehom. Ta misel je vlila novo moč v utrujeno Jaroslavovo telo. In bojeval se je z levovo srčnostjo, z obupnostjo. Meča obeh nasprotnikov sta se križala.

Tu se nagne zmaga k Bočku, tu k njegovemu protivniku; brzo se umakne ta, sedaj oni. Ali končno omaga jedna desnica, končno se zgrudi jeden, in iz njegovih prsij priteče kri. To je Boček, katerega nesó njegovi ljudje težko ranjenega stran. Oko mu je mračno, telo se mu ne gane.

Ta nesreča je še bolj razburila njegove vojake; kratek čas še traja boj med grajskimi zidovi in na-jedenkrat potihne vse. Boj je končan. Jaroslav s Štenovic je vjetnik zmagovalcev, ali vitez Boček je smrtno ranjen.

Tako je prišla štenoviška trdnjava v kraljevo oblast. Gospod Rezanka z Brezove je postal, izpuščen iz ječe, njen zapovednik; takoj je šel na novi dom. Zmago je pripisoval sebi in bil bi zares junak, ko bi bilo dosti za junaka le bahati se in ne sukati meča v boji.

Radinjski so se vrnili na svoj grad; s seboj so vzeli težko ranjenega poveljnika in ob jednom vjetega gospoda s Štenovic. Gospod Jaroslav je jezdil mračen, zamišljen po cesti, po kateri je časih jezdil tako rad, tako vesel. Tudi takrat je bil vjetnik, ali kako rad je prenašal vso nevoljo in težave po poti, ki je spajala njegovo ljubezen s hčerjo kraljevega grofa. O kako bi bil rad na mestu težko ranjenega Bočka, katerega nesó štirje možje na nosilnici. Umira, ali umira v blagem prepričanju, da za njim žaluje in bo žalovala deklica, mej lepimi dekleti najlepša; da se bodo sipali na njegov grob najsvetlejši biseri: solze iz modrih Eliškihin očij! Kako mu zavida to srečo! O kako se boji tega, da se bo ona obrnila v največji jezi od njega, katero ljubi nad vse, ker je sovražnik njenega ljubljence!

Težko zamišljen jezdil gospod Jaroslav mej tihimi jezdec proti Radinjam; le kadar se čuje glasneje hropenje ranjenca, vzdiguje svojo glavo in pogleduje na-nj — in kaj je vse skrito v njegovem pogledu?

svečenstvom in ravno te dni se ima v ogrskem saboru odločiti, more-li se ministrova naredba odobriti in svečenstvo v tem pogledu popustiti. Dvojbeno je, da bi cerkev v tej zadevi hotela popustiti, a ministerstvo se pa tudi noče podati, pa je zatorej prav verjetno, da ho nastal na Ogrskem neke vrste kulturni boj, ki bo že tako razrovanj državi le škodil.

Zadeva, o kateri se zdaj toliko govori in piše, ni nova, nego starejšega postanka. Leta 1868. je namreč tedanji minister prosvete Eötvös vredil prvič postavne odnošaje v takozvanih mešanih zakonih, da imajo biti otroci moškega spola vere očeto, ženskega spola pa materine. Ker se je na Ogrskem zmeraj lahko kaj nepostavnega godilo, tako je bilo tudi v tem slučaju. Duhovniki katoliški in protestantski so krstili otroke mejebojno brez ozira na omenjeno naredbo. Pa ker se ni zoper to nobeden pritožil, trpela so oblastva to ravnanje posebno še za vlade ministra Tisze, ki se je rad ogibal takim prepriom posebno še zato, ker so bili kalvinom v korist. Leta 1879. pa je ogrski sabor sklenil postavno, po kateri ima biti kaznovan z zaporom do dva meseca ali pa s 300 gld. vsakdo, ki bi silil kojega vernika, v njegovej mladobnosti t. j. iz starosti izpod 18 let, prestopiti v kljub odredbam po postavi iz l. 1868., k drugej veri. To so zahtevali protestanti, samo da si pomnožé število svojih vernih. Ali vsled te postave je nastopilo mnogo pravnih, katere so imele sodnije rešiti. Sodnije pa so po navadi zavračale take pravde, ali pa jih po svoje reševale, tako da je nastopila še večja zmešnjava v tej zadevi. Minister Trefort je hotel to vprašanje rešiti, ali ni dospel, in tako je moral sedanjí bogoslovni minister Csaky vmes poseči. Meseca februarja t. l. je izdal naredbo, po kateri mora vsak duhovnik, ki krsti otroka, priobčiti to onemu duhovniku, kateremu pripada v tem pogledu oblast nad otrokom po postavi od l. 1868. V slučaju, da bi to zanemaril, bode kažnjen po upravni oblasti z globo v denarjih. Na ta način je minister predal kompetenco v tej zadevi političnej oblasti, kar po postavi ne bi smel storiti. Seveda je minister v svojem govoru branil svoje ravnanje kot postavno, pa verjame naj mu oni, ki navadno ministrom v vsakej zadevi z glavo kima, kar je večina v saboru tudi storila.

Ali drugače je z duhovščino. Ona bode zahtevala, da se strogo drži postava od leta 1868 in da naj se stariši odločijo za vero svojih otrok, kar je tudi v vseh drugih državah v navadi. Vsled tega se je katoliško svečenstvo protivilo dotičnej ministrovej naredbi, in to še s tem večjim pravom, ker se naredba protivi celó dogmam katoliške cerkve. Po tej naredbi ne odločuje sv. krst sprejema v katoliško cerkev, nego vpis v matrike, in zraven tega se sili katoliški duhovnik, da predá svoje verne drugemu veroizpovedanju. Ministerski predsednik grof Szapary in grof Ozaky sta v svojih govorih trdila, da se ne moreta ozirati na dotične ugovore katoliškega svečenstva ter zahtevata, da se mora ministerska naredba izvrševati. Razven tega je trdil

minister Ozaky, da se tej naredbi protivi le nižje svečenstvo, dočim se škofje ne protivijo vladi v tem pogledu. Koliko je na tem resnice, zvedeli bomo v kratkem, kajti močno dvomimo, da bi se nižje svečenstvo v tej zadevi ločilo od svojih višjih poglavarjev. Čudno je, da sta v tej zadevi potegnili oba konservativna ministra s protestantsko stranko, katerej na čelu stoji justični minister Szilagyi. Dobro to ni za konservativno stranko, kajti na drugej strani preži že bivši minister Koloman Tisza s svojo kalvinistično stranko, da bi se s to zmešnjavo okoristil. Je-li vredno žrtvovati katoliško stranko ter svečenstvo njeno izzivati samo zato, da se vzdrži saborska večina na željo protestantom in kalvinom, ki znajo svoje interese brez ozira na katolike vselej čvrsto zastopati? Grof Szapary mogel bi se jako prevariti, četudi ga zdaj vse židovsko-liberalno časopisje v zvezde kuje. Če so pali drugi znameniti možje, more se to tudi neznanemu Szaparyju lahko pripetiti. —a.

Deželni zbor kranjski.

(Pet najsta seja, dné 25. novembra.)
(Konec.)

Poslanec Hribar je govoril o potrebi peažne pogodbe z južno železnico za dolensko železnico, dalje o zanemarjanji slovenskega jezika pri južni železnici, o potrebi novega kolodvora za južno železnico in o znižanji tarifov za osebni promet, ter priporočala naslednje resolucije:

„Deželnemu odboru se naroča:

1. Da se obrne do c. kr. trgovskega ministerstva s prošnjo, naj z ozirom na bližajočo se dogradnjo dolenskih železnic z vso silo dela na to, da se postaja ljubljanska sprejme v peažno pogodbo, sklenjeno za promet c. kr. državnih železnic do Trsta in nazaj s c. kr. priv. južno železnično družbo za progo Ljubljana-Divača;

2. da se obrne do generalnega ravnateljstva c. kr. južno-železnične družbe na Dunaji z nujno prošnjo:

- a) za vpeljavo ravnopravnosti slovenskega jezika na vsej progi države po Kranjskem;
- b) za razširjavo ljubljanskega kolodvora in za zgradbo novega, prometnim zahtevam odgovarjajočega kolodvorskega poslopja za osebni promet;
- c) da se pri tarifah sploh, zlasti pa pri onih za osebni promet ozira malo bolj, kakor doslej na deželno glavno mesto ljubljansko.“

Poslanec Luckmann priporočala resolucijo, v kateri se naroča deželnemu odboru, da naj pretresa neko prošnjo trgovske in obrtne zbornice v Gorici za novo železnico, ki bi šla od Javornika čez Bled, Bohinj, Bačo in Gorico proti Trstu. Gledé Hribarjevih resolucij priporočala, da naj se enaka prošnja, kakor do ravnateljstva južne železnice pošlje tudi do ravnateljstva državnih železnic, s katerim predlogom se strinja poslanec Hribar.

Pri posebni razpravi obvelja nasvetovani zakon z nekaterimi stilističnimi premembami, ter se potrdijo naslednji predlogi železničnega odseka:

„1. Priloženemu zakonskemu načrtu se pritrjuje.

2. Deželnemu odboru se naroča, temu načrtu izposlovati Najvišje potrjenje.

3. Deželni odbor se pooblašča, da konsorciju dolenskih železnic v pokritje stroškov za podrobni načrt teh železnic iz deželnega zaklada dá posojilo do največjega zneska 30.000 gld. proti svoječasnemu povračilu iz glavnice, ki se ima dobaviti za železnično zgradbo in proti obrestovanju, katero bode pozneje določil deželni odbor.

4. Konsorciju, ki je v zadevi dolenskih železnic pospeševal deželne interese, osobito ekscelenciji baronu Schwegelnu in gosp. prof. Šukljeju izreka se zahvala zbornice.

Zajedno priporočajo se v sprejetje sledeče resolucije:

a) Deželnemu odboru se naroča, da ima z ozirom na po deželi prevzeto poroštvo vsako leto z letom 1892. počenši in za toliko časa, dokler bi ne donasale glavinske delnice dolenskih železnic nikake ali ne cele dividende in kolikor časa bi trajalo po deželi prevzeto poroštvo, tiste zneske, ki bi se bili sicer pri glavnica za nakup glavinskih delnic namenjenih vsako leto na 5% interesih zgubiti, združiti v poseben

zaklad do najvišjega zneska 500.000 gld., k se ima pri deželnem go. podarstvu posebej in za-se plodonosno oskrbovati ter služiti v prvi vrsti v to, da bi dežela iz njega zajemala to ali drugo leto tiste svote, koje bi morda vsled prevzetega porošstva izplačati imela, v drugi vrsti pa v to, da bi se konečno uporabil za druge železnične ali pa sploh deželne namene. To resolucijo je pri deželnem proračunu za leto 1892. že v poštév vzeti.

b) Deželnemu odboru se naroča, da mu je pri dogovoru, ki ga bode v smislu člena III. predležečega zakonskega načrta skleniti med deželnim odborom in med koncesionarji dolenskih železnic in pri katerem bode zmiselno uporabiti §§ 3. do vštetega 7. koncesije z dné 10. oktobra 1888, drž. zak. št. 178 (lokalna železnica Eisenerz-Vorderberg), paziti na to, da se v ta dogovor ne sprejme določba § 6. omenjene koncesije, po kateri se o preteku koncesije poroštení zastanki državi ne smejo povrniti, dokler niso poplačane vse glavinske delnice; deželnemu odboru se nalaga, da ima pri sklepanji tega dogovora temveč zahtevati, da se ne smejo v nikakem slučaju glavinskim delnicam dividende prej razdeljevati, niti ne te delnice same prej izplačevati, dokler se niso deželi povrnilí vsi poroštení zastanki s pripadki vred.

c) Deželnemu odboru se naroča, da mu je pri trgovinskemu ministerstvu z vso odločnostjo delati na to, da se za čas trajajočega, po deželi za obrestovanje in amortizovanje prioritet prevzetega porošstva v upravnem svetu delniške družbe, ki se ima ustanoviti v namen zgradbe dolenskih železnic, določi deželi v pravilih še jeden zastopnik in da se za gori omenjene dōbe vrhu tega v ta svēt sprejme tudi še odposlanec deželnega stolnega mesta Ljubljane.“

Ravno tako obveljajo vse resolucije, ki sta jih priporočala Hribar in Luckmann.

S tem je bil dnevi red dovršen. G. deželni predsednik baron Winkler odgovoril je v večerni seji tudi na interpelacijo zaradi kočevskih pridig v Dragi, razloživši, da je imel okrajni glavar v Kočevji povelje iti s škofijskim komisarjem v Drago; ker je pa škofijski komisar pot odložil in sporočil glavarju, da se za mešano komisijo nič ne mudi, ker ima on povelje iti sam v Drago, mislil je glavar, da mora tudi on sam iti tje. Opreka pa, da bi bil ljudem kako silo delal, kakor se trdi v interpelaciji. Gledé interpelacije zaradi kamniške železnice pri Trzinu omenja deželni predsednik, da je reč sporočil ministerstvu, da pa ni dobil še nobenega odgovora, da torej tudi on na dotično interpelacijo ne vé kaj odgovoriti.

Ko je bilo vse to dovršeno, vstane deželni glavar dr. Poklukar, izreka najprej zahvalo svojemu namestniku baronu Apfaltrernu, ki ga je moral večkrat nadomestovati, deželnim poslancem za njih požrtvovalno delovanje, deželnemu predsedniku za zdatno pomoč njegovo; se spominja najvažnejših sklepov letošnjega leta in konča s trikratnimi „živio“-klici na presvetlega cesarja, katerim so se pridružili klici poslancev in ki so krepko odmevali po dvorani.

Deželni predsednik baron Winkler zahvali glavarja in zbor za priznavanje in za zaupanje; potem se oglasi poslanec Grasselli in izreka zahvalo g. glavarju za njegov trud in za nepristransko voditev zborovih obravnav. Ob enem izreka, naj bi kmalu okreval od svoje bolehnosti in da bi ga drugo leto zopet videli čilega, zdravega in krepkega. Prav enako zahvalo mu izreka baron Švegelj v imenu veleposestnikov in posebej še v imenu barona Apfaltrerna, ki je bil že prej odšel in ni mogel sam zahvaliti glavarja.

Potem deželni glavar še enkrat zahvali zbornico za ravnokar izraženo sočutje in ob sedmih zvečer sklène zadnjo sejo in ž njo tudi letošnje zasedanje deželnega zbora.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. novembra.

Notranje dežele.

Izzeljevanje iz Tirolskega. Iz Salurna poročajo „Deutsche Ztg.“: Večkrat se je ljudstvo opominjalo in opozarjalo na žalostne posledice izse-

Že pozdravlja glas troblje s stolpa bližajoče se zmagovalce. Že jih pozdravljajo oboroženci, ki so ostali na gradu in jih naglo poštelí, koliko se jih vrača in koliko jih manjka. Žalostni vzdihí se slišijo po vrsti, ko zagledajo blede, osehlo Boškovo lice, ko vidijo, kako visi nepremakljivo njegova roka z nosilnice, da je njegov oklep oškropljen s krvjo.

„Mrtev!“ zasliši se najedenkrat iz večih ust.

„Mrtev ni. Ali ni več daleč smrti,“ pravi žalostno jeden iz vojakov.

Tu se je zaslišal obupni vzklik pri nosilnici. Eliška je padla na zemljo in omedlela.

Oko gospoda Jaroslava se je pri tem posebno zasvetilo; zavidal je Boška, da je radi njega Eliška toliko trpela.

Ranjenca so odnesli v grad in ga položili v posteljo: zmili in obvezali so mu rano. Tudi Eliško, ravno tako ranjeno, dejali so v posteljo. Težko jo drži na postelji gospa Katarina, vedno in vedno hoče biti pri Boški in prosi z razpetima rokama, da bi jo tje pustili, da ga reši in mu ohrani življenje.

Naglo so poslali po duhovnika Jana, da bi prinesel umirajočemu dušno in telesno pomoč.

(Dalje sledi.)

ljevanja, toda vsi opomini so zaman. Tudi našega prebivalstva se je poprijela ta bolezen. Dne 30. novembra se bode izselilo iz Tirolskega toliko ljudi, kakor do sedaj še nikoli. Tudi od nas jih pojde mnogo z njimi; sploh je tukaj malo vasij, iz katerih ne pojde eden ali drugi z izseljenci. Iz tridentskega okraja se bo izselilo sedemtrideset družin. — To je pač žalostno znamenje, da se iz avstrijskih dežel vse vprek selijo ljudje v najnovejšem času v tako velikem številu.

Postopanje nemškega kluba deželnih poslancev na Češkem, ki odvrta Nemce od razstave, se splošno obsoja, kajti deželna razstava nima nič skupnega s politiko in kdor v taka strogo narodno-gospodarska vprašanja vznáša politiko, ni pravi prijatelj ljudstva, ne svojega in ne drugega. Vidimo pa iz tega koraka, kako si Nemci domišljujejo nemško-češko spravo. Ako se namreč Čehi ne marejo Nemcem vkloniti v vseh rečeh, precej se kujajo Nemci in nočejo sodelovati pri napravah, ki ne zadevajo ne češkega ne nemškega naroda, ampak kraljevino češko.

Kulturoborci ogrski vzlasti kar jih sedi na ministerskih stolah so se nekoliko ohladili ter se že umikajo, komaj da so napovedali kulturni boj katoliški cerkvi. Civilni zakon, civilne matrike itd. kar so menili takoj uvesti, vse to mora po besedah pravosodnega ministra počakati, ker ljudstvo še na vse to ni pripravljeno. — Torej loža ima še dela polne rok, predno da ljudstvo vredi prav po svojih sekiricah; katolikom ogrskim pa je to glavni opomin, da je čas prišel vstati od spanja in resno prijeti se dela za obstanek krščanskega značaja ogrske polovice.

Vnanje države.

Rim. „Ker se je izdaja papeževе okrožnice z ozirom na socialno vprašanje vedno odlašala, menili so nekateri krogi, da je papež Leon XIII. opustil to misel. Toda temu ni tako; sv. oče ni še nobenkrat mislil na to, da ne bi izdal omenjene okrožnice. Da se je pa izdaja tako zavlekla, ima svoj vzrok v tem, da si papež veliko prizadeva izdati povsem dovršeno delo. Okrožnica bi se bila lahko že objavila, da se ni vršil mej tem katoliški kongres v Litihu. Nekateri navskrižnosti, ki so se pokazale na tem kongresu v posameznih točkah socialnega vprašanja, dale so papežu povod, da je svoje delo z nova pretresoval ter povprašal slavne teologe in narodne ekonomе, kako menijo v tem ali onem slučaju. Ko je dobil od njih dotične odgovore, izpremenil je nekatera mesta svoje okrožnice. Zdaj ves spis še enkrat pretresuje in popolnjuje nekatere pomanjkljivosti. Kedaj bo izšla okrožnica, ne vé se še za gotovo; vendar pa zagotavljajo nekateri listi, da vsekako že pred koncem tega leta.“ Tako poročilo je dobila „Pol. Corr.“ iz Rima dne 25. novembra. Vsekako bo ta spis velikega pomena in mnogi krogi ga že komaj pričakujejo. Da bo ta okrožnica dovršeno delo in merodajno v vsakem oziru gledé na socialno vprašanje, to nam jamči ime samo pisatelja Leona XIII.

Srbija. Skupščina je pričela glavno razpravo o adresi. Opozicija ostro napada vladu in sploh vso srbsko politiko. — Nekateri belograjski krogi trdijo, da bode ruski zastopnik Perziani premeščen v Bukreš.

Rusija. „Peterburgskija Vedomosti“ trdijo, da je Vatikan rusko vladu poprosil, naj si omisli pri njem stalnega diplomatskega zastopnika. Ta predlog pa je ruska vlada bajé odklonila. — „Pol. Corr.“ pravi, da bo ruskega carja zastopal njegov brat veliki knez Aleksij pri slavnostnem pogrebu nizozemskega kralja Viljema.

Nemčija. V tej državi bo stopilo v kratkem v javnost takomenovano „narodno društvo za katoliško Nemčijo“. Namen tega društva je pred vsem, pobijati prekujijske nauke sedanjega časa, vzlasti na socialnem polju ter navduševati nemško katoliško prebivalstvo, naj brani krščanski red v človeški družbi in delovati na to, da bo pristopil vsak katolik k imenovanemu društvu. Društvo si bode prizadevalo, da se bode razširilo čez vse nemške škofije in imelo v vsakej fari svoje ude, ki bodo plačevali na leto po 1 gld. društvenine. Sredstva, katerih se bode imenovano društvo posluževalo v doseg svojega namena, so ta-le: osebno delovanje posamičnih udov, poučljiva predavanja na njihovih shodih, razširjevanje dobrih, v verskem duhu pisanih knjig in časnikov. V Mogunciji (Mainz) bo imelo to društvo svoj sedež. „Narodno društvo za katoliško Nemčijo“ bode imelo izvestno najlepši vspeh.

Francija. V budgetni komisiji je poročal Pelletan o finančnem položaji francoske države. Vкупni dolg francoske republike znaša po imenu 30.300.813.549 frankov, ali v resnici 22.824.043.690 frankov. Imenska obrestna mera znaša 3.48% v resnici pa 4.62%. Poročevalec konstatuje, da je to največji dolg na svetu. — Pri slovesnem pogrebu nizozemskega kralja bode zastopal francosko vladu general na čelu vojaškega oddelka.

Luksemburg. Zbornica je izročila kraljicivdovi adresu, v kateri izraža svoje žalje. Adresa se glasi mej drugim tako-le: „Luksemburžani čutijo z Nizozemci neizrečeno izgubo, ko je umrl kralj Viljem, pod čegar žezlom je procvital Luksemburg štirideset let. Na srečno vladu umrlega kralja spominjali se bodo vsikdar, kakor tudi na kraljico!“

Belgija. Zbornica je soglasno sklenila, pretresovati Jansonov predlog o zboljšanju belgijske ustave. Množica pred zborniškim poslopjem je vpila: „Živelo zboljšanje!“

Rumunija. Dne 27. novembra je otvoril rumunski kralj Karol I. zbornico s prestolnim govorom, v katerem konstatuje, da so razmere do družih evropskih držav povsem prijateljske in je evropski mir še nadalje zagotovljen. Ker je položaj dovoljen, dovoljuje, da se bodo dolгови konvertovali in odpravilo nekaj davkov. Dohodki so se povečali. V proračunu za 1891 se je napravilo ravnotežje. Med napovedanimi postavnimi načrti je tudi predruženje vojaške postave. Naposled omenja prestolni govor, da potekó prihodnje leto trgovinske pogodbe in kako lepo se razvija rumunska obrt.

Turčija. Dne 27. novembra so izročili vsi v Carjigradu bivajoči armenski veljaki sultanu adresu, v kateri izražajo in poudarjajo svojo popolno udanost.

Izvirni dopisi.

Iz Borovnice, 28. novembra. (Nesreča. — Izseljevanje.) Mrtvega delavca Primoža Meleta je našla posestnica M. Cerk v nedeljo zjutraj v hlevu, ko je prišla opravljat živino. Nesrečnež ni imel svojega doma in je šel brez vednosti gospodarja v hlev spat. Najbrže je hotel iti po lestvi na senó ležat in imel tudi nekoliko „kratkega“ v glavi, na lestvi mu spodleti in tako nesrečno pade, da je na mestu mrtev obležal.

Gospod vrednik! Večkrat ste že svarili v svojem listu pred izseljevanjem v Ameriko; povedati Vam moram, da so se tudi pri nas nekaterim sedaj pte vnele za novi svet, misleči, da jih bode tam sreča objela z obema rokama, ali pa da bode ondi prav lahko živeli ter si brez truda nagnobili dovolj dolarjev. Mislijo, da imajo Amerikanci toliko dolarjev, da kar na njih ležé, kakor mi tukaj na žimnicah. Čudno je to: da gredó in tišče v Ameriko še celó taki ki bi lahko živeli zadovoljno doma s svojo družino — ko bi le malo bolj previdni in marljivi bili. Okrajno glavarstvo odvrta tako popotovanje in ne daje z lepa potnih izkaznic kar tje v en dan. Umevno je samo ob sebi, da kdor si išče „potne izkaznice“, da ima gotovo toliko „evenka“, da more priti „čez veliko vodo“ v obljubljeni deželo; vprašanje je le: če ima tudi za nazaj. Previdno je, da okrajno glavarstvo potne izkaznice daje le tistim, o katerih se prepriča, da imajo toliko, da lahko pridejo nazaj, ako jim ni ondi sreča mila. Pametnih svetov zdaj že nihče več ne sluša.

Iz krškega okraja se nam z dne 17. novembra poroča, da se je vino ondi že močno poprodalo, le malo ga je ostalo. Ker je vino prav dobro in ga je bilo le malo, mu je cena vedno višja. Nad Krškim in Leskovcem prodaja se največ po 11 do 13 gld. vedro (40 bokalov). Višje — proti severu — je ceneje, a se izpod 9 gld. ne dobi, pa se plačuje vže tudi čez 11 gld.

Nekateri vinogradniki so precejšnje število novcev potegnili, posebno tisti, kateri imajo mlado trto in kateri so jo škropili. Za domačo rabo se je pa vina prav malo prihranilo. Kmet ga ne pije, imeti ga mora za delavce, ker jih sicer ne dobi.

Gorje ti, ubogi kmet, gorje! Uvodni članek v „Slovencu“ s tem napisom je posebno še za krški kraj nenavadno pomenljiv. Ni jedne tovarne — nič zasluzka, slabe letine, zraven pa toliko potrebnih in tudi nepotrebnih stroškov in ni se dobrota po državnem zboru stavljena privoščila! Sklep dež. zbora je ravno krški kraj prav občutljivo udaril. Pogosto se vpisujejo čisto mali zneski v zemljiško knjigo in koliko je potov zavoljo pobotnic in zavoljo vknjižbe in koliko stroškov!

S Štajarskega, 27. novembra. (O naročevanju časnikov.) Prišel je čas, ko bodo zopet vsi časniki vabili na naročevanje in prosili gmotne in duševne podpore. Posamezni razumniki pa bodo se morali odločiti, katere časnike si bodo naročili, in katere bodo gmotno ali duševno podpirali. Ker je časništvo — dobro in slabo — v resnici vemoč, ki ima velik vpliv v družbinskem življenju, je vsakega razumnika dolžnost, dobre časnike podpirati, in le dobre liste si naročevati. In ker vsak ne more vseh dobrih listov podpirati, treba je presoditi, katerih ne sme prezreti ali katere je dolžan najprej podpirati. Žal, da se to le redkokrat prav pomisli, in da mnogi tudi v tem oziru delajo vse preveč po navadi ali slučaju.

Marsikateri dobi slučajno kakšen list pred oči, naroči si ga in se mu privadi, čeravno ne ugaja ne njegovim mislim, ne njegovim koristim. Mnogo

slovenskih duhovnikov se še nahaja, ki so si kedaj Bog vé od kod, kakšen nemški list naročili, in tega si vedno naročajo, slovenske liste pa komaj po imenu poznajo. Da to ni prav, lahko vsakdo spozna.

Če ima slovenski razumnik domače potrebne in koristne liste, zraven pa še kakšen dober tuj list, je to prav, ali domače liste opuščati, tuje pa podpirati, to nikakor ne more biti prav. Slov. duhovniki, katere vštevamo brez izjeme k razumnistvu, morali bi biti tudi brez izjeme udje „Družbe sv. Mohorja“ in „Slov. Matice“ ter naročene imeti liste „Slovenec“, „Duhovni Pastir“, „Rimski Katolik“, „Dom in Svet“, in lokalni list svojega kraja, namreč na Štajarskem „Slov. Gospodar“, na Kranjskem „Domo-ljub“, „Novice“, „Dolenjske Novice“. Prostemu ljudstvu bi morali priporočati „Vrtec“ za otroke, „Cvetje iz vrtov sv. Frančiška“, „Danico“, „Kmetovalec“. Kdor bi rad čital nemški politični list, ima „Südst. Post“ v Mariboru. Tudi čitalnice in bralna društva naj bi si le dobre liste naročali, in dolžnost duhovščine je, da na to pazijo. Razumnikov, torej tudi duhovnikov dolžnost pa ni samo dobre liste naročevati si, ampak jih tudi duševno podpirati s koristnimi sestavki, zanimljivimi dopisi in noticami. Kratek dopis o kakšni važni dogodbi stane posameznika le malo truda, listu pa veliko koristi in vredniku olajša trud in skrb.

Te dobrohotne besede naj blagovolijo uvaževati slovenski razumniki posebno zdaj, ko se je za drugo leto treba zopet odločiti, katere liste da bi si naročili in katere drugače podpirali, in če bodo vsi tako ravnali, bodo po novem letu gotovo vredniki in opravniki naših listov zadovoljni. Gledé „Slovenca“ bi še posebej rad omenil, da bode število čitalcev in naročnikov gotovo vzvišalo, če bo število sodelavcev naraščalo. Vsaj v vsakem mestu in v vsakem trgu bi moral biti po jeden stalen dopisnik, ki bi hitro in kratko poročal o vseh važnejših dogodkih.

Cerkvena glasba.

Nove božične pesmi

sta izdala znana skladatelj P. Angelik Hribar in P. Hugolin Sattner. Založil frančiškanski samostan ljubljanski, tiskal Rud. Milie, cena 50 kr., s pošto 5 kr. več. — Pesem je trinajst na šestnajstih straneh; prirejene so za mešan zbor, ena za enake glasove. Tiskane so s tipami na lep in trden papir prav okusno. Dobé se od srede naprej v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani, pa tudi v družih bukvarnah po Slovenskem.

Kolikor zamoremo sami presoditi, zložene so v lahkem, prikupljivem, domačem slogu. Skladatelja sta namreč imela namen na mesto trivijalnih božičnic, katerih je še dosti po deželi, postaviti dostojniše, vendar ogibati se nepotrebne prenapetosti. V koliko se jima je to posrečilo, presodili bodo drugi. Ker je božič pred durmi, seči je treba brzo po pesmih, da se spravijo še te praznike na kor.

Dnevne novice.

(Pri finančnem ravnateljstvu) se je 28. t. m. vršila konkurenčna obravnava za vžitninski davek v osemih okrajih. Deželni odbor se je vsled sklepa deželnega zbora vdeležil dražbe in ostal za pet okrajev: Vrhnika, Logatec, Škofja Loka. Mokronog in Senožeče najvišji ponudnik. Torej se bode v teh okrajih pobirala vžitnina pri deželnih dacarjih, ter je storjen prvi korak, da bode dežela, kakor priklado na žganje, tako tudi vžitninski davek pobirala v lastni režiji.

(Bakljada.) Danes zvečer ob 8. uri, ako bo vreme ugodno, napravijo ljubljanski gimnazijci bakljado svojemu bivšemu deželnemu šolskemu nadzorniku blag. gosp. Jakobu Smoleju v znamenje svoje hvaležnosti; jutri ob 11. uri pa mu izroči v gimnazijskem poslopu zbor profesorjev spominski album s fotografijami vseh srednješolskih profesorjev na Kranjskem. Muogaja leta v zasluženem, častnem pokoju!

(Slovensko višjo dekliško šolo že imamo.) Tako trdi „Slov. Narod“. Deželni šolski svet naj samo ukaže, da se osemrazredna dekliška šola pri sv. Jakobu v Ljubljani v zmislu ministerske naredbe z dne 8. junija 1883 razdeli v petrazredno ljudsko in v trirazredno meščansko šolo. „Ta meščanska šola bode, tako pravi „Slov. Narod“, v istini (?) višja (?) dekliška šola slovenska. Mesto ima potem pravico do bolnišničnega poslopja, učenke pa do Gorupovih ustanov po 200 gld. Koliko pa bode to

stalo na leto? Od začetka nič (?), pozneje 1000 gld." Zakaj torej toliko hrupa v deželnem zboru? In zakaj mestni zastop ljubljanski ni hotel pritrditi predlogu tiste enquete, katera se je izrekla za meščansko in ne za višjo deklinško šolo? Potem bi mesto po trditvi „Slov. Naroda“ brez vseh stroškov prišlo do bolnišničnega poslopja. Čuditi se pač moramo člankarju, da pozna samo 5. § zakona z dné 29. aprila 1873, a da § 33. menda ni čital, kateri se glasi: „Meščanske šole napravljati in vzdrževati je skupna dolžnost vzacega šolskega okraja.“ Ako deželni šolski svet res razdeli šolo pri sv. Jakobu v ljudsko in meščansko šolo, nositi bode vse stroške za meščansko šolo ljubljanskemu mestu. In ti stroški bi po mnenji enquete, kakor čitamo v poročilu deželnega odbora, znašali 6200 gld. na leto, ne pa nič; dežela bi ne bila potem dolžna donašati le jednega krajcarja ne za tako šolo. Zato je mestni zastop, in to bi moralo „Slov. Narodu“ najbolj znano biti, sklenil, da ne ustanovi meščanske, temveč višje deklinške šole. Ako „Slov. Narod“ trdi, da je višja deklinška šola jedno in isto z meščansko, potem je dosle slepil svoje čitatelje, dokazujoč, da je višja deklinška šola višja od meščanske, kar je pač znana stvar, kajti v meščansko šolo stopajo učenke po 5. letu ljudske šole, v višje deklinške šole pa še le po dovršeni osemletni šolski dolžnosti. Po teh čudnih izjavah „Slov. Naroda“ je bilo gotovo opravičeno v deželnem zboru zahtevati, da se naj poprej predloži učni načrt takozvane višje deklinške šole, predno se more dovoliti deželna podpora, ker ne zadostuje samo naslov, ako je šola v resnici meščanska, za katero podpore dajati dežela ni poklicana.

(Slovensko gledališče) V ljubljanski čitalnici priredi jutri dramatično društvo predstavo: „Slovenec in Nemec“, burka v treh dejanjih. Češki spisal J. Štepanka, poslovenil J. K. Začetek ob 7. uri. Vstop z znižano vstopnino.

(Podpornemu društvu za slov. velikošolce na Dunaji) so pri njega drugem občenem zboru darovali sledeči gospodje: Veleč. g. Fr. Jančar, župnik nemškega viteškega reda, 5 gld., g. dr. Vladimir pl. Globočnik, koncipist v c. kr. finančnem ministerstvu, 6 gld.; ustanovnik društva g. M. Bavdek, revident v c. kr. finančnem ministerstvu, 5 gld., g. Franjo Tomšič, inženir na Dunaji, 5 gld. (t. j. letos že tretji dar), gosp. dr. Matija Murko, 3 gld., g. Peter Hlačer, uradnik severo-zahodne železnice, 3 gld., g. Josip Premru, uradnik c. kr. poštne hranilnice, 3 gld. vsi na Dunaji. V istem občenem zboru je po predlogu g. inž. Tomšič-a predsednika akad. društva „Slovenije“ gosp. Batič nabral še 14 gld. 42 kr. za „Podporno društvo“. Presrečna bodi hvala vsem darovateljem!

(Slovansko pevsko društvo na Dunaji) priredi v nedeljo, 30. t. m., v mali dvorani glasbenega društva (I., Künstlergasse 3) pod vodstvom pevodje gosp. Al. Aleks. Buchte svoj letošnji adventni koncert. Iz prijaznosti bodo sodelovali: gospici: Natalija Javurkova in Henrijeta Hemalova (na glasoviru) in gosp. Alb. Bachrich (na goslih). Vspored: 1. Faller Nik.: „Himna u slavu Andrija Kačića-Miošića“, moški zbor hrvatski. 2. a) Čajkowsky P.: „Nokturna“; b) Moszkowsky M.: „Valček E-dur“, igra na glasoviru gospica Nat. Javurkova. 3. Foerster Ant.: „Ljubica“ (mešani zbor [novi], slovanskemu pevskemu društvu posvečen). 4. a) Chopin F.: „Nokturna Es-dur“, b) Wienawsky H.: „Mazurka“, za gosli s spremljevanjem na glasoviru, — igra g. Alb. Bachrich. 5. Dvořák A.: „Zalm 149“, za mešane glasove s spremljevanjem na glasoviru. 6. Pat'ha Jan.: „Matič'ce“, poje društveni kvartet gg.: V. Chladek, J. Stiebler, A. Skřivánek in R. Freund. 7. Dvořák A.: „Ze Šumavy“, cyklus karakterističnih skladb za glasovir na štiri roke; igrate gospici: Javurkova in Hemalova. 8. a) Grosman L.: „Krakowiczek“, poljski zbor moški; b) Havlasa K.: „Padajte bračo“, srbski zbor moški. — Sedeži v cerklju po 2 gld. 50 kr., v prizemlju in na galeriji 1. vrste po 1 gld. 50 kr., drugi sedeži po 1 gld. Vstopnice po 50 kr. Vstopnice se dobé: I, Tiefer Graben 11 (Bouchal).

(Zgodovinskega Zbornika) 13. številka, ki smo jo ravnokar prejeli, nadaljuje objavo listin, ki zadevajo zatór oglejskega patrijarhata in ustanovitev goriške, oziroma videmske nadškofije. In sicer ima v tej številki konec bulle papeža Benedikta XIV. z dné 6. julija 1751, s katero je zatrl oglejski patrijarhat, ter začetek druge bulle istega papeža z dne 18. aprila 1752, s katero je ustanovil

goriško nadškofijo ter odredil vse, kar se tiče škofije, kapitula, obojne menze, podeljevanja beneficijev itd.

(Kip ludske Matere božje) razstavljen bode od 3—7. decembra t. l. v g. Kollmana prodajalnici na Glavnem trgu; kip je izdelal v Vodnikovi delavnici podobar Andrej Rovšek za farno cerkev sv. Jakoba ob Savi.

(Odbor za dolenjske železnice v Ljubljani) se je že osnoval te dni, dalje se je, kakor se nam poroča, osnoval v Ljubljani konsorcij, ki je pridobil veliko podpisov od občin, korporacij in zasebnikov na glavinske delnice, da se zgradijo dolenjske železnice. Ta konsorcij je izročil vse pravice svoje odboru, ki se je osnoval, oziraje se na želje c. kr. trgovskega ministerstva, in kateri opravlja sedaj vse posle, dokler se ne ustanovi in vredi delniška družba. Temu odboru se je za načelnika izvolil gosp. Josip baron Schwegel. Naprava teh železnic je sedaj zagotovljena, pripravljeno je vse potrebno, da se kolikor mogoče hitro začne zgradba in v kratkem času bo mogoče prositi koncesije, potem se pa bo ustanovila in vredila delniška družba. Pri prošnji za podelitev koncesije bo izkazati po smislu člena II., zakona z dné 6. junija 1890 l., drž. zak. št. 118, da interesi prevzemó najmanj delni znesek 600.000 gl. v glavinskih delnicah po kurzu *al pari*. Ker odboru predložene podpisne izjave p. n. interesentov z večine niso spisane v oni obliki, da bi c. kr. trgovskemu ministerstvu zadostovale, da bi smatral na njih podlogi izpolnitev gorenjega pogoja za dokazano, določil odbor vsakemu interesentu listino, sestavljeno po smislu že oddane izjave, da jo dotični podpiše in kolikor hitro mogoče zopet nazaj pošlje odboru v Ljubljano v hranilnično poslopje. Kar se tiče v izjavi zapisanih pogojev gledé vplačila podpisanega zneska, jasni so po namenu storjenega podpisa sami od sebe ter jih ni treba še utemeljevati, pač pa odbor v interesu p. n. podpisnikov izrečno poudarja, da bode njim do dné otvoritve železnice od zneskov, ki so jih vplačali na delnice, posledobno plačati 5% interkalarni obresti iz stavbinskega zaklada.

(Porotne obravnave v Ljubljani.) Pred porotno sodišče pridejo dné 1. dec. Lorenc Mlakar, zaradi tatvine, Janez Lipoglav zaradi požiga, Janez Naberger zaradi uboja; dné 2. decembra Jože Černe in Matej Koder zaradi posilstva, Fr. Korenčan zaradi težke telesne poškodbe; dné 3. decembra Andr. Košir zaradi umora, Janez Šerjak zaradi ponarejevanja denarjev; dné 4. decembra Janez Jerala zaradi težke telesne poškodbe, Valentin Lavrič zaradi uboja; dné 5. decembra Jože in Marjeta Trebec zaradi požiga, Fr. Jeglič, Anton Kuhar in Fr. Krivec zaradi ponarejevanja denarjev in Simon Modic zaradi požiga.

(Uniformovanje šolske mladine s čepicami), kakor smo že poročali, namerava naučni minister uvesti v šolstvo, in sicer jednake barve za vso šolsko mladino avstrijskih srednjih šol. Ker se v tem oziru vrše v ministerstvu resna posvetovanja in minister Gautsch na poti šolskih prememb hitro napreduje, bode ta novotarija prej uvedena, nego se kedo nadeja. Najbolj presenetila je ta vest radi tega, ker sta svrha in pomen malokomu znana. Kaj se namerja s temi čepicami? Znano je, da so samo na Ruskem uniformovani dijaki, ker je učna uprava hotela mladini zabraniti tajno druženje z revolucionirskimi življi. Ta namen je v Avstriji nepotreben. Uvedenje čepic ima v Avstriji vzgojevalni namen, in zlasti na Dunaji si gledé obnašanja šolske mladine zvunaj šole mnogo obetajo. V tem oziru pojasnila nam bode to ministerska naredba že prihodnje dni. Vrh te uvedbe je pa uvažati zlasti barva teh čepic. S političnega stališča je to zagonetka. Bodo li uvedene čepice narodnih barv ali čepice jednake barve za vse narodnosti? V tem oziru ne vemo, kako bode pozdravila mladež naša ta Miklavžev dar z Dunaja, ako se pomisli, kako težko je spraviti posamične očete pod — jeden klobuk!

(Občinske volitve v Buzetu) vršile so se zadnje dni v najlepšem redu in ugodno za hrvatsko stranko; v 3. in 2. volilnem razredu bili so celó soglasno izvoljeni hrvatski kandidati.

(Na Mali Lošinj) prišel je po sklenjenem deželnem zboru isterskem hrvatski poslanec dr. Volarič; 18. t. m. priredili so ondodni čitalničarji njemu na čast slavnostni večer, kjer je pojasnjeval poslanec težavni položaj slovanskih poslancev na isterskem zboru. Nabrali so ob tej priliki tudi 22 gld. za „bratovščino hrvatskih ljudi v Istri“.

(Davica ali difteritika — ozdravljiva.) Kakor berolinski listi poročajo, izumil bode dr. Koch tudi sredstvo, s kojim bode ozdravljaj davico, in so študije njegove v tem oziru zeló uspešne.

(Župnija Velehrad) na Moravskem, sloveča božja pot k slovanskima blagovestnikoma, izročena je čč. oo. jezuitom.

(Na hrvatski Reki) imeli so volitve v občinski svet. O teh volitvah piše „Naša Sloga“: Vsake tri leta se ponavljajo izbori za polovico mestnih zastopnikov in véeraj dné 23. t. m. so se zopet vršile. Borbe velike ni bilo, ali bila je zmaga in poraz; tu je italijansko madjarska stranka premagala madjarsko-italijansko; tam so privrženci vlade zmagali pristaše vlade; tu je stranka brez političnega načela in značaja zmagala stranko brez prepričanja. Kdor hoče razumeti, vedeti mora, da so pri tem vladale same osobnosti.

(Hrvatska šola v Buzetu) se je odprla meseca oktobra; obiskuje jo 130 učencev; v italijansko jih hodi komaj 40. In vendar ima italijanska šola dva učitelja, hrvatska pa le jednega. To je zopet čuden sad ravnopravnosti; upati je, da vlada ne bo trpela te anomalije, da bo odposlala od nas jednega italijanskega učitelja in nam doposlala hrvatsko učiteljico, katero živo potrebuje naša šola. — Bilo je čitati, da je 162 očetov italijanskih v Buzetu prosilo za italijansko šolo, da se jim ohrani. To je bilo popolno nepotrebno, ker je jim nikdo ne krati; to pa je gotovo, da so morali prišteti onim 162 očetom tudi mnogo šolskih otrok, da so prišli do tako visoke številke.

Raznoterosti.

— Bruselj pristanišče. Da bi se Bruselj zvezal z morjem, dovolilo je mesto s predkraj 22 milijonov, vlada pa 5 milijonov. S to vsoto se bo torej napravil kanal od morja do imenovanega mesta.

— Naslednik o. Damiena. O. Ivan Backer iz reda redemptoristov, rojen v Helmondu v Holandu, ki je posvetil svoje moči gobovim v nizozemskem ozemlju Surinam, je umrl. To krščansko delo je izvrševal od 1866. leta neprenehoma, dokler mu ni v smrti omahnila njegova desnica. Kakor o. Damien, umrl je o. Ivan Backer med svojimi bolniki, katere je oskrboval skozi 24 let in od katerih je sam nalezl to strahovito bolezen. Deset let je bil gobov in posebno zadnje meseca svojega apostolskega delovanja trpel je mnogo vsled te grozne bolezni. Toda do zadnjega vzdih je bil potrpežljiv ter vdan v božjo voljo. Četudi večina prebivalcev v Surinamu ni katoliškega veroizpovedanja, vendar so največ katoliški mašniki, ki opravljajo to krščanske ljubezni polno delo.

— Kuharice, pozor! Pred nekaterimi dnevi je pripravljala v Berolinu neka kuharica šenke ter se pri tem ranila v prst ob ribji zob. Dekle se spočetka še zmenila ni za neznatno ranico, dokler ni prst zatekel in provzročal strašne bolečine. Poklicali so k nesrečnici zdravnika, kateri je takoj spoznal, da je deklinčja kri zastrupljena, in v bolnišnici so jej odrezali dotični prst.

— Telefon v Berolinu. V Berolinu je zdaj vsak dan 670.000 telefonskih pogovorov. Telefona se poslužuje v imenovanem nemškem mestu že več kakor 14.000 ljudi. V vsej Franciji ni bajé toliko telefonskih pogovorov, kakor jih je samo v Berolinu.

— Novo krmljenje. Neka kmetica blizu Comosa je pričela na nov način krmiti živino, a bržkone imela bode bore malo posnemovalcev. Ona in njen soprog sta se bila pred nekaj leti iz Amerike povrnila, kjer sta si bila nabrala 50.000 frankov premoženja. Povrnivši se torej iz Amerike, kupila sta si malo posestvo, 20.000 lir sta pa vložila v italijansko rento ter skrila dotične titre (blagajniško knjižico) v skednji v seno. Pred nekaterimi dnevi je dala kmetica svojeji kozi šop sena, v katerem je bila baš knjižica. Koza je kmalu pojela seno z vrednostnimi papirji vred. Ker pa so številke te rente znane, upa ta zakonska dvojica, da jima bode italijanski finančni minister povrnil škodo.

— Kako španjski kralj je. Mladi španjski kralj Alfonz XIII., ki nima vilic in noža še v popolni oblasti, jedel je pišče s prsti. Kraljica, njegova mati, ga je opomnila rekoč: „Kralji ne jedó s prsti“. — „O, kralji jedó, kralji“, odgovoril je mladi kralj svojeji materi ter nadalje rabil prste mesto vilic.

— Visoka starost. V Karatraki (Andaluzija) je umrla te dni 110 let imajoča ženica, ki je igrala, rekel bi, nekako zgodovinsko vlogo. Kot dekle se je bojevala na čelu upornikov proti francoskim zatiralcem. Pozneje se je poročila z zloglasnim tiho-tapcem, kateremu je pomagala državo slepariti. Svojo vročerkvno urav je ohranila do svoje smrti.

— Človek v številkah izražen. Neki ameriški dušeslovec podaje o človeku naslednje podatke: Človek ima 150 kostij, 500 mišic; odrasel človek ima 15 klgr. krvi. Sree ima navadno 15 ctm.

v premeru, v minuti vdari 70krat, 4200 v uri, 35.792.000krat v enem letu. Vsak vtrip pospešuje 44 gramov krvi ali 20—30 gramov v minuti in 132 klgr. v uri ali 58 1/2 stotov na dan. Vsa kri našega telesa pride v treh minutah skozi sree, in naša pluća imajo v navadnem položaju pet litrov zraka, povprečno zasopemo 1200krat v uri, pri čemur porabimo 300 litrov zraka. Vsak štiriaški etm. človeške kože ima 12.050 potnih luknjic; njih skupna dolžina v vsem telesu znaša 50 kilometrov.

— Kako veliko je mesto London. To največje angleško mesto ima 48 mostov čez reko Themse, 76 gledališč, 2200 brzojavnih in poštних zavodov s 15.000 uradniki. Hiš ima 547.410, nadalje ima to ogromno mesto 1450 cerkv, 2100 bolnišnic, 7600 pivovarn, 1800 kavarn, 570 hotelov, 3100 pekarij, 2500 klavnic in 326.000 poslov moškega in ženskega spola. London potrebuje vsako leto 2 200.000 vreč moke, 260.000 prešičev, 450 000 volov, 1.600.000 govedij, 8.500.000 divjačine in perjadi, 220.000 000 rib, 510.000.000 ostrig. V Londonu živi več Škocijanov kakor v Edinburgu, več Ircev kakor v Dublinu, več katolikov kakor v Rimu in več židov kakor v vsej Palestini. L. 1066 je štel London le 40 000 prebivalcev, l. 1700 pa že 700.000, l. 1800 je živelo v Londonu 900.000 in zdaj živi v orjaškem mestu 4.425.000 ljudi. Do 1900. l. bo pa naraslo prebivalstvo gotovo do 5.000.000.

— Tristoletnica sv. Alojzija. Dne 21. junija (dan smrti tega angeljskega mladeniča) 1891. l. se bode praznovala tristoletnica v spomin sv. Alojzija in sicer ne le v njegovem rojstvenem kraju, marveč tudi v Rimu, Benetkah, Mogunciji, Bologni, Florenci, Veroni kakor tudi po mnogih italijanskih mestih. Tudi v Španiji se vrše priprave za dostojno slavnost imenovanega svetega mladeniča. Vse hvale vredno bi bilo, da bi se tudi v naši državi kaj enacega ukrenilo.

— Strašna nesreča na železnici. Iz Novega Yorka se poroča: Brzovlak, na katerem je bilo kakih 100 popotnikov, je pal ne daleč od Salema z mostu v močvirje. Štirje potniki so mrtvi, deset je nevarno poškodovanih, drugi pa so nenevarno poškodovani.

— Stoletnica. Dne 15. oktobra so v Ameriki praznovali karmelitarice v spomin svojega prihoda v Združene države. Najprvo so se bile ustanovile 1790. l. v Marylandu; dandanašnji živé v štirih samostanih, in sicer v Baltimoru, St. Louisu, New-Orleansu in Bostonu.

Telegrami.

Dunaj, 28. novembra. Izjava kluba nemških deželnih poslancev na Češkem, ki priporoča Nemcem ne vdeležiti se deželne razstave, obsoja se splošno, deželni zbor jutri pretrga svoje seje ter bo zopet v januariju nadaljeval svoje delo. Tudi tirolski deželni zbor je bil včeraj preložen, ker bo v poznejšem zasedanju obravnaval o šolskih predlogih. V deželnem zboru nižje-avstrijskem se nadaljuje debata o velikem Dunaju.

Dunaj, 29. novembra. Cesar došel iz Gödöllö.

Praga, 28. novembra. Deželni zbor je sprejel predlog poslanca dr. Rusa, da se v deželnem zboru določena podpora poplavlencem pomnoži. Poslanec Hofman je poročal, da je povodenj povzročila karlovovarski občini škode za 250.000 gld., zasebnikom pa za 960.000 gld. Med nadaljno razpravo o predlogu za kulturni svet je zagotavljal poslanec Rytka, da so se trudili Staročehi z velikim zatajevanjem samih sebe za spravno delo in v tem hočejo iti do skrajne mogoče meje. Pri predlogih pa, kateri potrebujejo posebno določene večine, si bodo pa stvar nekoliko premislili.

Praga, 29. novembra. Deželni zbor je sprejel brez razprave soglasno začasno naredbo proračuna. Cesarski namestnik je opomnil, da je deželni zbor na cesarjevo povelje odložen. Deželni nadmaršal je izrazil željo, naj bi se poslanci sošli kolikor mogoče mirni, ko se zopet snide deželni zbor.

Pariz, 28. novembra. „Soir“ je izvedel, da je dobil škof Freppel od nuncijature poziv, naj ne nadaljuje nespravipljive svoje opozicije proti republiki. Istotako bo izrazil pariški nadškof Richard na papeževo željo svojo pritrditev za republikansko ustavo. Tudi od duhovništva sploh se pričakuje jednaka izjava o prvi priložnosti.

Peterburg, 28. novembra. Ker se bliža kolera Jeruzalemu, prepovedala so ruska oblastva izdajanje potnih listov tja namenjenim romarjem.

Bukreš, 29. novembra. Ministra Paucesco in Rosetti sta vložila ostavko. Marghiloman prevzame državna posestva in poljedelstvo, Majoresco uk in začasna dela, Triomofil pravosodstvo.

London, 28. novembra. Parnell pravi, da bo le tedaj odstopil, če mu bode irska stranka izročila nezaupnico.

Vabilo na naročbo.

S 1. decembrom prične se nova naročba na

„SLOVENCA“,

h kateri najuljudneje vabi

opravništvo.

Cena naročnini razvidi se na glavi lista, a na naročnike, ki se oglašajo, pa ne določijo naročnine, se ne ozira.

Umrli so:

25. novembra. Marija Kerstein, sedlarjeva vdova, 71 let, Krojaške ulice 8, tumor albus.

26. novembra. Ivan Zalar, gostič, 86 let, Kravja dolina 11, marasmus. — Marija Berlan, kuharica, 92 let, Soteska 6, marasmus. — Marija Mašner, paznikova hči, 2 1/2 meseca, Dunajska cesta, delavske hiše B, katar v črevih in želodecu.

V bolnišnici:

24. novembra. Jakob Glavič, gostič, 50 let, valed raka.

25. novembra. Marija Kermelj, dninarica, 40 let, pljučnica.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v
opazovanja	srakomera v mm	toplomera po Celziju			mm
7. u. jut.	733.1	—7.2	brezv.	sneg	
28. 2. u. pop.	732.5	—5.0	sl. svzh.	oblačno	20.00
9. u. zveč.	733.0	—5.8	"	sneg	

Srednja temperatura —6.0°, za 8.0° pod normalom

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

29. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88 gld. 85 kr
Srebrna 5% 100 " 16%	88 " 90 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	107 " 70 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 75 "
Akcije avstr.-ogerske banke	980 " — "
Kreditne akcije	299 " 75 "
London	115 " 10 "
Francoski napoleond.	9 " 11 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 46 "
Nemške marke	56 " 60 "

Kovert s firmo

Katoliška Tiskarna

po nižje cen.

V Ig. pl. Kleinmayrjevi in Fed. Bambergovi knjigarni

v Ljubljani

dobiva se ravnokar na svetlo izšla knjiga:

„Erfahrungen auf dem Gebiete

der Augenheilkunde“.

Izvestja o 1641 očesnih bolnikih in o 70 ozdravljenjih bele in črne slepote.

Spisal **dr. Emil Bock**, primarij deželne bolnišnice v Ljubljani.

— Cena 1 gld. 50 kr. —

Založil Josip Šafář na Dunaji.

P. n.

S tem si dovoljujem vdano naznaniti, da je mnogo let s papirjem in pisalnim gradivom trgujočo trdko mojega očeta **Henrika Ničmana** z knjigoveznico vred kupila tukajšnja „Katoliška Bukvarna“ (Tiskovno društvo). — Za izkazano nam dobrohotnost izrekam vsem najtoplejše zahvalo in prosim, da se izkazuje ista dobrohotnost novim lastnikom.

Marija Jacobi roj. Ničman.

Z ozirom na zgornje naznanilo gospe Marije Jacobi roj. Ničman, naznanjamo tem potom velečastiti duhovščini in p. t. občinstvu, da smo prevzeli trdko

Henrik Ničman,

prodajalnico papirja in pisalnega gradiva z knjigoveznico vred, Stari trg, št. 5, katero bomo imeli mi nadalje po dobrih načelih prejšnjega posestnika v dobroizučnih rokah. — Jamčimo, da se bodo vsa naročila urno in točno izvrševala, ter prosimo, da ostane trdko še v prihodnje skozi desetletja skazana jej dobrohotnost in zaupanje.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani
(Katoliško tiskovno društvo).

Tržne cene v Ljubljani

dne 29. novembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 65	Špeh povojen, kgr.	— 68
Rež,	4 85	Surovo maslo,	— 72
Ječmen,	4 70	Jajce, jedno	— 3
Oves,	3 —	Mleko, liter	— 8
Ajda,	4 39	Goveje meso, kgr.	— 60
Proso,	4 55	Telečje	— 64
Koruza,	5 10	Svinjsko	— 58
Krompir,	2 41	Koštrunovo	— 36
Leča,	10 —	Pisaneč	— 45
Grah,	10 —	Golob	— 15
Fizol,	8 —	Seno, 100 kgr.	1 61
Maslo, kgr.	— 86	Slama,	1 78
Mast,	— 68	Drva trda, 4 mtr.	6 60
Špeh svež,	— 60	" mehka, " "	4 40

Staro orodje popravlja in prenavlja, posrebuje in

Ivan Kregar,

pasarski in izdelovatelj cerkvenega orodja

LJUBLJANA, Poljanska cesta 3, (zraven gostilne »pri zvezdi«), opozarja in toplo priporoča preč. duhovščini in sl. cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno pasarsko delalnico, v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah in slogih cerkveno orodje, kot: (6) monštrance, oltorije, kelihe, tabernakelne, svečnike, lésence itd. iz najtrše in najzanesljivejše kovine, lično in cenó po poslanih uzorcih ali lastnem načrtu.

posiljuje v opnji tudi strelevočne osti po najnižji cení. Blago pošlje dobro spravljeno in prosto.

Zahvala.

Blagorodni g. Henrik Schollmayer, knežji Schönburg-Waldenburški nadgozdar na Mašunu, blagovoli je podariti tukajšnji šoli prekrasni zbirki žužkov in 3 zvezke rastlinskih zbirk; na tem ga javnim potom nasrčneje zahvaljuje

krajni šolski svet v Knežaku, v 26. dan novembra 1890.

Prvosodnik: Ljudevit Jenko.

Ključarski učenec

vsprejme se pri

Janezu Novak-u.

(1) P. Graz. Neuthorgasse 13.

Priporoča svoje izdelke prečastiti duhovščini in p. n. cerkvenim predstojnikom po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. (24)
Na željo pošilja načrte in ilustrovane cenike. Staro orodje in posode jemlje v popravo.

J. BENDIK-a,
tovarnarja v Št. Valentinu na Spodnjem Avstrijskem,

hranilna mast
za usnje
je najboljšje sredstvo, da se usnje ne premoči.
Za likanje usnja se priporoča ravno kar izumljena, pred ponarejanjem s e. in kr. privilegijem zavarovana

tinktura
za usnje.

Glavna zaloga v Ljubljani pri gg. Schusnigu in Weberji, nič več pri Krisperji. (16-9)
Svarimo pred ponarejanjem.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Popravila.

Preobleke.

L. Mikusch, tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

Najnižje cene.

Gebrüder Rieger

Wien 1873 Paris 1889

ORGEL und Harmonium Fabrik
Jägerndorf östf. Schles.

Ta tovarna izdeluje po prav nizki ceni

cerkvene orglje in harmonije

Glasovi so silno lepi in sestava jako močna. Vplačevalni pogoji so ugodni. Ceniki orgelj in harmonijev pošiljajo se zastoj.

V kratki dobi 16 let narejenih je bilo blizu 300 novih orgelj, med temi bilo je več velikih, kar je najboljši dokaz o izvrstni zmožnosti in resnosti tvrdke. (24-3)

V dne,

ko praznujemo praznik naše thürinške zaščitnice sv. Elizabete, obračam se še enkrat s prošnjo za našo cerkev do vseh katolikov. Z božjo pomočjo smo zgradili velik del cerkve. A zdaj so naše moči opešale. Katoliki! Le z Vašo pomočjo bomo lahko cerkev dozidali; pomagajte nam jo zgraditi. Pomagajte nam sozidati hišo Gospodovo, da Vam on pripravi lepo bivališče gori v nebesih. Posebno Vó bralke, katere imate ime po sv. Elizabeti, darujte nam dar v čast velike zaščitnice. Vsako, tudi najmanjše darilo v pisemskih znamkah nam je ljubo.

V Weimarji na Thürinškem.

K. Jüngst, župnik.

Opravištvu rado vsprejema milodare v ta namen darovane. (6-7)

pripravljena od lekarja GABR. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, katero krepeča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovi ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi.

Esenco za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v skatljah po 12 stekleničic za gl. 1.36; po 24 za gl. 2.60; po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.26; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gl. 10.30; po 550 za 50 gl.

Dobiva se v steklenicah po 10 kr. le v Ljubljani v lekarni „Pri angelju“, Dunajska cesta, v steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah. (60-12)

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne vizitnice po nizki ceni.

FERD. BILINA & KASCH

Židovske ulice št. 1 LJUBLJANA Židovske ulice št. 1

priporočata svojo bogato zalogo vseh vrst rokavio od usnja (lasten izdelek), kakor tudi kaj trdne volnate zimske rokavice za gospode in gospé.

Velika izbira

(10-8)

zimskih čevljev (Filzschuhe)

nizkih in visokih, dalje nepremočnih gumi-čevljev (Gummiüberschuhe) za otroke, gospode in gospé. — Izdelujeta in imata v zalogi

kirurški obveze in kilne pasove

jamčeno najuataatenejše in trpežne, istotako razne kirurški priprave.

Velika izbira

potnih kovčegov in torbic,

kravat, hlačnikov, krtač, glavnikov, mila in parfumov. Zaloga pristnega ameriškega gumi-perila

v vseh modnih oblikah; najnovejši v chiffon-, zavratnikih in manšeta.

Telovniki, nogovnice, tudi normalno perilo po profesor Jägerovem sistemu.

Vse po najnižjih cenah.

Andr. Druškovič

trgovino z železnino na mestnem trgu 10,

priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, storje za štokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

štedilna ognjišča

in njih posamezne dele.

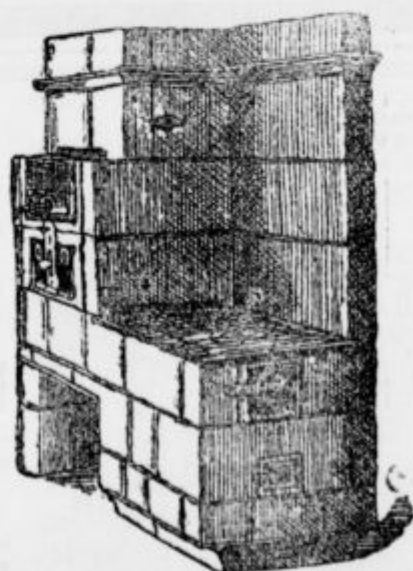
Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

(48)

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

Tudi se dobiva zmitrom sveži dovski mavec (Lengsfelder Gyps) za gnojenje polja.

Posamezni deli
za napeljavo
strelovodov,
hišnih telegrafov
in
telefonov
so vedno na razpolago.
Za dobro, zanesljivo in točno
delo jamči, cena je kar mo-
goče nizka.

Hišni telegraf
brez telefona
le gld. 4.50
in višje.

Josip Rebek,
(prej Karol Ahčin)
ključarski mojster,
13 Francovo nabrežje Ljubljana Francovo nabrežje 13.
priporoča svoje izborne zalogo lepo, natančno in trpežno izdelanih
štedilnih ognjišč
okov za okna in vrata; izdeluje tudi
železne ograje
v vsakovrstnih oblikah po poslanih vzorcih ali lastnem načrtu in sploh **vsa**
ključarska dela po najnižji ceni.
Sprejema naročila iz mesta in z dežele ter je izvršuje točno, poceni in
zanesljivo.
Posebno opozarja na svojo na **Kranjskem največjo zalogo**
elektrotehničnih proizvodov
katera omogočuje najzanesljivejšo vpenjavo **telegrafov** in **hišnih telefonov** v
poljubni dolgoti. Slednja priporoča še posebej cenjenim gg. trgovcem in tovar-
narjem v varstvo pred tatovi in svrhu hitrega poslovanja.
Prečast. duhovščini, veleposestnikom, tovarnarjem in sploh hišnim posest-
nikom se priporoča za napeljavo
strelovodov,
katera napeljuje na stolpe, dimnike in poslopja po najnovšem zanesljivem
načinu; popravlja tudi že napeljane pohabljenе strelovode, katerih
zanesljivost preizkuša z navlašč za to naročenim „elektrometrom“. (20-16)

Fran Jevnikar
Ljubljana
Tržaška cesta šte. 29
priporoča prečast. duhovščini in
slavnemu občinstvu
lepo, ukusno in solidno izde-
lane salonske in navadne lon-
čene, belo, rujavo, zeleno in
slonokoščeno osteklene, ognju
protivne
peči
v najraznovrstnejših oblikah,
kakor tudi vse v to stroko
spadajoče izdelke po naj-
nižjih cenah.
Cenilnike pošiljam na željo
franko.
Zastopništvo
pri (40-36)
Vidic & Comp.
Slonove ulice.

Gradec: Lekarna Vendelina pl. Trnkóczy-ja, deželna
lekarna, Sackstrasse
Dunaj: Lekarna Viktorja pl. Trnkóczy-ja, „pri sv. Fran-
čišku“, (ob jednem kemična to-arna), V., Hunds-
thurmstrasse 113. (9)

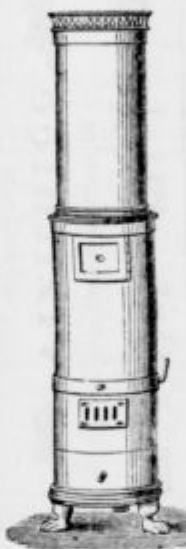
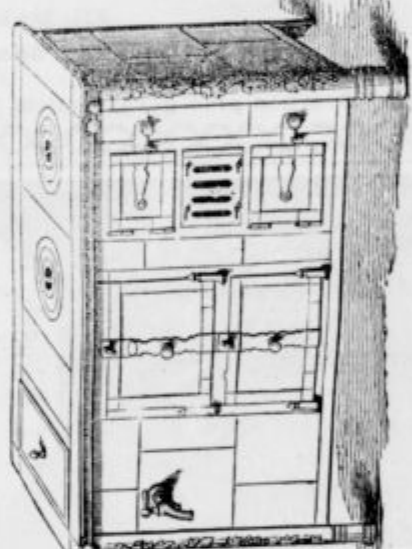

Dunaj: Lekarna Julija pl. Trnkóczy-ja, „pri zlatem
levu“, VIII., Josefstädterstrasse 30.
Dunaj: Lekarna dr. Otona pl. Trnkóczy-ja, „pri Rade-
ckiju“, III., Radetzkyplatz 17.

Zunanja naročila se s prvo pošto izvršujejo.

Nepresegljivo za zobe
je
I. salicilna ustna voda
aromatična, upliva okrepčevaljoče,
zabranjuje gnjilobo zob ter odstra-
njuje iz ust neprijetni duh. Jedna
velika steklenica 50 kr.
II. salicilni zobni prašek
splošno priljubljen, upliva jako okrep-
čevaljoče ter ohranjuje zobe svetlo-be-e,
à 30 kr.
Navedeni sredstvi, o katerih je došlo
mnogo zahvalnih pisem, ima vedno
sveži v zalogi ter vsak dan po pošti
pošilja
lekarna
Ubald pl. Trnkóczy
diplomovani posestnik lekarne in
kemik, poleg mestne hiše v Lju-
bljani.

„Unio catholica“,
vzajemni zavod za zavarovanje škod — na Dunaji l., Bäckerstr. 14,
koncesijonovan vsled minist. naredbe z dné 28. svečana 1889, št. 2933.
Zavod zavaruje:
**Premakljivo in nepremakljivo premoženje proti škodi po po-
žaru, strelu in eksploziji,** — za taka zavarovanja jamčijo prvi vzajemni za-
varovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic.
Vsled zveze z vzajemnimi zavarovalnimi zavodi zamore „Unio“ zavarovanja naj-
večje vrednosti sklepati in daje na podlagi te zveze svojim zavarovancem naj-
večje poročstvo. Vsakoletni dobiček razdelil se bode med zavarovance.
Zvonove proti prelomu ali razpoku. V to stroko zavarovanja spada-
dajo one škode, katere niso posledici požara, temveč ki nastanejo vsled družih
katerih koli slučajev. S tem zavarovanjem spoji se tudi lahko zavarovanje proti
požaru.
Zavod posreduje tudi pri prvih vzajemnih zavarovalnicah **zavarovanje**
na življenje in proti nezgodam.
K obilnej vdeležbi v vseh zavarovalnih strokah vabi podpisani generalni
zastop, na katerega naj se blagovoli v vseh zavarovalnih zadevah obračati.
Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osebam, a priporočane morajo
biti po dotičnem gospodu župniku, zato prosimo velečastito duhovščino, da se
nam iz vsake župnije ena poštena oseba zastopnikom predlaga in tako prihrani
v korist stvari sami — nepotrebnih organizacijskih stroškov.
Ljubljana, meseca maja 1890. (3)
Generalni zastop „Unio catholica“
za Kranjsko, Spod. Štajersko in Primorsko v Ljubljani.

Trgovina z železnino
ALBIN-a C. AHČIN-a,
v LJUBLJANI, Gledališke ulice šte. 8,
ima vedno bogato zalogo peči, samostalnih
štedilnih ognjišč in posameznih delov za
nje, kakor: vratc, vratic ognjišč za silo,
ognjiščnih oklepov, roštov za praženje, plat,
cevi za dimnike itd.

Staro železo, mesing, baker, kositar, cink,
svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah. (12-6)

P. HILZER,
ces. in kralj. dvorni zvonar
v Dunajskem Novem Mestu

priporoča zalogo zvonov za
zvonike **lepo- in soglasne**
zvončke vsake velikosti in
vsakovrstnega glasú.
Za določen glas, popolno
in čisto ubranost in blago-
glasje zvonov se jamči, kakor
tudi za lepó umetajno litje
in najboljšo rudnino.
Nadalje priporoča **jarme**
in druge reči za zvonove iz
kvalnega železa in iz lesa
po svojem najboljšem in pri-
znatem sistemu za láhko zvo-
njenje
Naročeni predmetje izvr-
šujejo se naglo, cenó in z naj-
ugodnejšo plačilno pogodbo.
L. 1838. ustanovljena to-
varna je prodala že 4710 zvo-
nov, ki so tehtali l. 272 800 kg.
Odlíke: Zlati križec
za zasluge s krono l. 1887.
„dve svetinji za napredek“
dobljeni na dunajski sve-
točni razstavi 1873. l. za
zvonove dunajske votivne
cerkve. Odlíka zlate svetinje na dunajski obrtnijski razstavi 1880. l. in častne
diplome na obrtnijski razstavi 1889. l. v Budejčicah (Budweis) itd. itd. Vrh
tega mnogo priznanj za izvrstne izdelke. ((24-21))
Lepoglasne zvončkulje s štirimi zvončki za zakristije po 25 gld in višje.
Lepoglasne alta-ne zvončkulje od alpaka s štirimi zvončki po 14 gld., s tremi po
11 gld.; od medí (mesinga) s štirimi zvončki po 10 gld., s tremi po 8 gld.
Obrazci in ceniki se pošiljajo brezplačno.